

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΤΟΤΕ ΠΡΥΤΑΝΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Γιώργου Δημ. Κοντογιώργη

Σεβασμιώτατε. Κύριε δήμαρχε, αγαπητοί συνάδελφοι, αγαπητοί συμπατριώτες, αποτελεί χρέος τιμής, να πραγματοποιήσει κανείς ένα διεθνές συνέδριο στη μνήμη και το έργο του Ν. Σβορώνου στο μέρος όπου ο ίδιος γεννήθηκε και μεγάλωσε. Και νομίζω ότι οι παρατηρήσεις του κ. δημάρχου για το ακατάλληλο του χώρου δείχνουν μεν την ευαισθησία της Λευκάδας μπροστά στο γεγονός το οποίο λαμβάνει χώρα αυτές τις μέρες, αλλά δεν αναφέρονται στη σημασία του γεγονότος αυτού καθ' αυτού. Πρόκειται για ένα συνέδριο το οποίο θα έχει βεβαίως και τη συνέχειά του με τη δημοσίευση των πρακτικών, των εισηγήσεων και των συζητήσεων, οι οποίες θα γίνουν στη συνέχεια.

Ο Ν. Σβορώνος υπήρξε σ' όλη τη διάρκεια του βίου του λιτός και απέρριπτος, ενσάρκωσε το ήθος της επιστήμης, μετουσιώνοντας μια διανοητική λειτουργία σε καθημερινή πράξη. Έζησε με τρόπο απλό, μοναχικό, σχεδόν ταπεινό, ως υπηρέτης ενός μεγαλόπρεπου στόχου. Αφιερώθηκε με ευλάβεια, κυρίως όμως αποκατέστησε έναν πολυσήμαντο και συχνά επώδυνο διάλογο με την κοινωνική και πολιτική περιπέτεια του ανθρώπου. Αθόρυβος, σχεδόν ανύπαρκτος στην κοινωνική του ζωή, προκάλεσε εντούτοις με την πυρακτωμένη πέννα του την οργή πολλές φορές των αυταρχικών καθεστώτων. Κι αυτός από την πλευρά του γαλήνιος, και συγκαταβατικός, αναζητούσε κάθε φορά στις πηγές της γνώσης τη δύναμη που θέτουν, επέμενε να ανασύρει και να αναδείξει την ιστορική αλήθεια από τα έγκατα της μισαλλοδοξίας στα οποία την είχαν καταχωνιάσει οι περιπέτειες του τόπου. Η συμβολή μου έλεγε, εστιάζεται στη μέθοδο και στην προβληματική με τις οποίες προσεγγίζω την ιστορική έρευνα. Επισήμαινε συχνά ότι δεν μας χρειάζονται άλλοι Ακινάτοι, θέλοντας να υπογραμμίσει ότι οι θεωρητικές κατασκευές, είναι συχνά χωρίς αντίκρουσμα και μάλιστα επικίνδυνες, αν δε συνοδεύονται από τη βασική έρευνα, αν δεν αποτελούν καταστάλαγμα της μελέτης των πηγών.

Θιασώτης της συνολικής ιστορίας και της μακράς προοπτικής δημιούργησε ο ίδιος ιστορική σχολή, ανέδειξε γενιές ολόκληρες από μαθητές, και προπαντός έναν τρόπο σκέψης ικανό να συντρίψει τη σκοπιμότητα και να διεισδύσει στα άδυτα της ελληνικής τραγωδίας. Πρέπει να κατανοηθεί έλεγε, πριν από λίγα χρόνια, ότι τόσο η συλλογική προσπάθεια, όσο και η

ατομική επιλογή, κινούνται τελικά μέσα σ' ένα σύνολο που κυριαρχείται από τη γενική προβληματική. Κάθε επιστήμη, αλλάζει αλλάζοντας την προβληματική της, προσθέτοντας νέα ερωτήματα που συνδέονται με τη συνολική εξέλιξη της κοινωνίας.

Ξεκινήσαμε από την ιστορία των γεγονότων, τη γεγονοτολογία, ύστερα περάσαμε στην ερμηνευτική ιστορία και τώρα μιλάμε για την «ολοκληρωμένη» ιστορία. Για την ιστορία που προσπαθεί να συνδέσει μεταξύ τους όλες τις πράξεις των ανθρώπων, από την καθημερινή ζωή μέχρι τα μεγάλα γεγονότα. Οι πηγές δεν μιλούν, μόνο απαντούν. Και τις ερωτήσεις τις βάζει ο ιστορικός. Και είναι πολλές φορές ο ιστορικός που κάνει ένα γεγονός ιστορικό από τη σημασία που του δίνει.

Ο Ν. Σβορώνος διδάξε με τη στάση του ότι ο ολοκληρωμένος επιστήμονας, ο έντιμος ερευνητής είναι φυσικό και αυτονόητο να παραμένει πολιτικά νηφάλιος και συνεπής. Αντιπαρήλθε σ' όλη του τη ζωή με αξιοπρέπεια και εγκαρτέρηση την πολιτική μισαλλοδοξία. Τίμησε εξίσου τον αντίπαλο που στάθηκε αγωνιστής, συνεπής και έντιμος, όσο και τους συντρόφους της δικής του πλευράς.

Εκείνο όμως που χαρακτηρίζει ιδιαίτερα το Ν. Σβορώνο είναι η βαθιά προσήλωσή του στην Ελλάδα. Πατριώτης ως το κόκαλο έζησε όλα τα χρόνια της αναγκαστικής του εξορίας στο Παρίσι, με το Ελληνικό όνειρο. Ένα όνειρο άρρηκτα δεμένο με την ελληνική περιπέτεια, με την ίδια την ιστορία αυτού του τόπου. Δεν αμφιβάλω πως ανάμεσά μας βρίσκονται κάποιιοι που θα άκουσαν, το φίλο του καθηγητή Πολυτεχνείου τον Παύλο Σακελλαρίδη να διηγείται το περιστατικό του με το Ν. Σβορώνο, ο οποίος τον παρακάλεσε κάποτε να τον μεταφέρει με το αυτοκίνητό του μέχρι την ιταλική πόλη απ' όπου θα έπαιρνε το πλοίο για την Ελλάδα μόνο και μόνο για ν' αντικρίσει τη γαλανόλευκη να κυματίζει.

Ο Ν. Σβορώνος τίμησε τη ζωή, την επιστήμη, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την πρόοδο και την πατρίδα. Κι όσο η φήμη του μεγάλωνε στον κόσμο, τόσο αισθανόταν το βάρος δυσβάστακτο και την αναγκαιότητα να είναι σεμνός. Ο Ν. Σβορώνος ενσάρκωσε την ίδια την Ελλάδα. Υπήρξε κατά ένα τρόπο η ίδια η Ελλάδα, η περιπέτεια και το μεγαλείο της. Κι όσο η περιπέτειά της μάκραινε στο χρόνο, όσο η δική του περιπέτεια έδειχνε να βαθαίνει, τόσο επανερχόταν και αντλούσε δύναμη και αναφορά από το γεναλογικό του σύνδρομο, τη Λευκάδα.

Το συνέδριο αυτό, αποτελεί φόρο τιμής στο μεγάλο δάσκαλο. Από τους μαθητές του, από τον τόπο που τον γέννησε, από το Πανεπιστήμιο που είχε την τόλμη και το θάρρος, πρώτο, να τον καλέσει και να τον τιμήσει. Εύχομαι με τα λόγια αυτά καλή επιτυχία, στις εργασίες του συνεδρίου, και καλό διάλογο.